

Nova godina pred pramcem

Kap. Bruno PROFACA, Split

Između Neptuna, okrunjenog boga mora, i bradatog Djeda Mraza na prvi se pogled čini da i nema neke bitne razlike. Oni nas podjednako vraćaju u prostodušno djetinjstvo čovječanstva, bogato i lijepim željama i plemenitim poticajima. Pa ipak, i jedan i drugi kao da su na neki način podijelili sektore djelovanja: Djedu Mrazu kao izrazitom kontinentalcu palo je u dužnost da za Novu godinu usrećuje sve mališane, a ogorčeni i neobrijani Neptun sa svojim trorogim harpunom pojavljuje se obično na svakom brodu prilikom manje-više atraktivnog prijelaza ekvatora ili polarnoga kruga, dakle, neovisno o kalendaru.

Na putničkim brodovima u takvim urnebesnim zgodama upriličuje se čitava svečanost, neka vrsta kolektivnog »vodenog krštenja« pri čemu ovaj časni morski starac svakom sudioniku uručuje posebnu plaketu, povelju, odlikovanje ili tako nešto. Na teretnim brodovima ceremonijal je svakako nešto skromniji, pa je, recimo, sasvim dovoljno da momka koji prvi put prelazi »vruću crtu« ekvatora ostali mornari neočekivano poliju do kože kablíčem morske vode. U

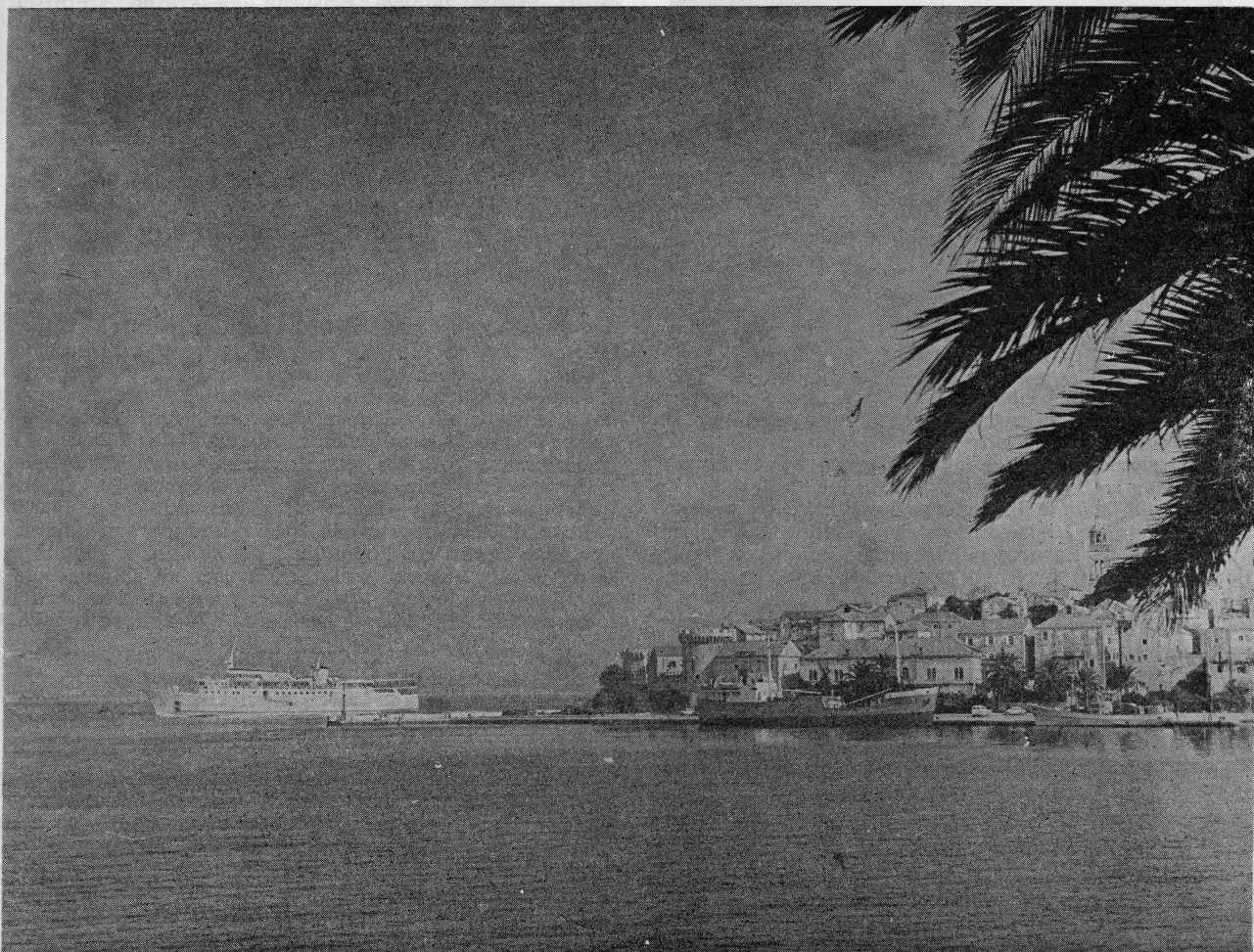
općem oduševljenju može se lako dogoditi da se nekome od njih iz ruke izmakne i kablíč, pa »slavljenik« još dobiva i kakvu zgodnu čvorugu kao trajnu uspomenu...

To je, po svemu sudeći, jedina autentična brodska svetkovina u čijoj sjeni su jedva vrijedne spomena sve ostale. Naime, otkad je svijeta i vijeka, pomorcima se po svoj prilici čini mala nepravda. Zapazio sam da su tako svi brodovi na kojima sam nekad plovio kao po nekom nepisanom pravilu isplovljavali na novo putovanje redovito subotom ili samo jedan dan prije nekog većeg praznika. I zacijelo bi se u tom pogledu postiglo savršenstvo, kad bi iz mnogobrojnih luka svijeta iščezli svi brodovi koji sat prije Nove godine!

Međutim, dobroćudni morjaci, svjesni neumoljive činjenice o važnosti svake prijedene milje za ljudski rod uopće, zbog toga se nikada ne žale. To je i razumljivo, jer im se opravdano može predbaciti:

— Ah, što je to vama?! Ta barem vam je danas lako, kad na brodu imate sve osim osobnoga života.

I baš zbog toga svaki put uoči Nove godine naravno mi je prešlo u naviku da se u pomorskim agencijama pomno raspitam, koji su brodovi trenutno

Motiv iz Korčule: Na dohvat rodnim obalama

u luci, jer na taj način zajedno s mornarima na njima mogu dati oduška onom divnom osjećaju »baš me-brizma«, kojim su naveliko zadojeni svi radni ljudi na kopnu, misleći prilično nastrano da se jedino naivni moreplovci moraju besmisleno klatariti po uzburkanoj pučini u vrijeme kad nitko živ na zemlji ne radi. U tom pogledu društvena svijest jedino je napredovala u radnim organizacijama kojima nisu dovoljna ni ona dva crveno obilježena praznična dana, nego ponekad pokušavaju spojiti još koji dan prije velike svetkovine a poslije nje u sasvim zgodan »Tjedan Nove godine«.

Naši pomorci uvijek puni vedrine ali i vrsni radnici

Nova godina na moru osjeća se gotovo mjesec dana prije, i to svim osjetilima, po kojima se inače nahvatala morska salata. Još daleko izvan domovine svakome je pomalo jasno da će se moći pošteno provesti samo ako se nekako uspije izvući s broda. Zato pojedini promućurniji mladići nakon kraćeg meditiranja za kormilom ili u zaglušnom stroju obično na dohvat rodnih obala šalju svojim direktcijama vrlo dirljive »radiograme« »Ili mi osigurajte zamjenu (za neiskorišteni godišnji odmor; opaska slagara) ili uvažite otkaz!«.

Njima zaista nije ništa važnije od dočeka Nove godine u obiteljskom krugu i nešto rjeđe u polukrugu (pored televizije). Nikakva unapređenja, neslućene mogućnosti zarade, novo planirano putovanje za najbajnije luke svijeta ili najpočasniji tretman unutar kolektiva ne može zadržati takovo shvatanje na brodu. Ima istina i onih što baš legalnim putem nisu u stanju odmagliti na suho (obično su već iskoristili godišnji odmor u isto tako dragocjenoj ljetnoj sezoni) i zato čim brod stigne u luku, diskretno će zakucati na »barbina« vrata i vrlo zabrinuto izjaviti da im je potrebna liječnička pomoć. Meni je inače u svoje vrijeme preporučio jedan stari »morski vuk«:

— Sinko, kad ti mornar dođe i kaže da je bolestan, moraš mu svakako povjerovati, jer je jednom meni jedan od njih nasred oceana umro...

Prosudite i sami: zar nije bolje i deset raspoloženih momaka na kakvoj novogodišnjoj zabavi, nego jedan jedini u mrtvačnici?! A mornari, nema sumnje, znaju u takvim prilikama zaista dati oduška svim čulima, kojima su inače dugo i netremice samo osmatrali sivi morski beskraj. Budite uvjereni da će oni netom osjete da su ravnopravno prihvaćeni lako zabaviti cijelu salu svojim vedrim ponašanjem ili podmiriti račun za sve prisutne, beskrajno sretni i zadovoljni. Sjećam se ipak nekog »noštroma«, kojemu se prošle godine usred najvećeg štimunga naglo pokvarilo raspoloženje: a kako i ne bi kada je na novogodišnjoj lutriji, siromah, dobio — petnaest dana krstarenja po Mediteranu?!